

Barentsz Journaal

Nieuwsbrief van de Stichting Expeditieschip Willem Barentsz
editie 17, december 2016

Slotakkoord zesde bouwjaar

December alweer. De donkere maand van alweer het zesde jaar waarin een groep enthousiastelingen fanatiek bouwde aan de reconstructie van het expeditieschip van Willem Barentsz. De maand waarin de media tegen de jaarwisseling bol staan van overzichten en lijstjes. Jaarlijstjes van liedjes, beelden, mensen, woorden, goeie zaken, slechte zaken - je kunt het zo gek niet bedenken of er is wel een lijstje voor. Aan de lijstjeshype doen we niet mee in dit magazine, maar wel staan we stil bij wat er in het bijna voorbijgegaan jaar is gepresteerd. Wat ging goed, wat viel tegen. Hoe ver is de bouw? Zijn de doelen gehaald die aan het begin van het jaar werden gesteld?

Boegbeeld

Om met dat laatste te beginnen: vrijwel. Dat het schema niet helemaal werd gehaald, was deels te wijten aan de temperatuur die op sommige dagen in november en december onverwacht naar vorst neigde. Op zich al bijzonder vergeleken met de afgelopen winters, maar dit jaar

helemaal nu er op de Noordpool sprake was van een 'hittegolf'. Voor winterharde werkers geen punt, maar dat geldt niet voor veel van de (vrijwillige, grotendeels gepensioneerde) werkers aan het Barentszproject. Een aantal besloot de hamers half november dan ook in het vet te zetten voor een wat vroegere

winterstop. Enkel die misschien een pietsie wilde meekrijgen van de ontberingen van de Nova Zemlagangers destijds, zwoegden nog enkele dagen voort. Zij slaagden erin de laatste – bewerkelijke – huidgangen in de boegen te monteren. Vanaf de straatzijde ziet het schip er nu uit zoals dat de bouw-

meester voor dit jaar voor ogen stond: opgeboeid tot aan het tweede berghout. In alle opzichten een indrukwekkend stukje vakwerk, een prachtig boegbeeld.

Helaas lukte het niet om de romp helemaal volgens plan vol te krijgen. Aan bakboordzijde, uit het zicht en onder de overkapping, zijn naar achteren toe nog

enkele gapende gangen omdat de bouwers daar simpelweg niet meer aan toekwamen. Deze laatste lange planken hoeven echter nauwelijks gebogen te worden dus het plaatsen lijkt een peulenschil – een opwarmertje bij de seizoenstart volgend jaar.

Wat vaak niet opvalt, is dat voor het maken van zo'n 'gladde' scheepshuid meer nodig is dan alleen het zagen, buigen en bevestigen van wat planken. De achterliggende spanten zijn in de loop der jaren stevig vervormd en verwrongen waardoor er heel wat aan schaaf- en lapwerk nodig is om ze weer mooi in één lijn te krijgen. Vaak kost dit voorwerk nog meer tijd dan het monteren van de huidgangen zelf.

En dan niet te vergeten de duizenden pennen waarmee ze uiteindelijk worden verankerd – allemaal handwerk.

Knieën

Geld voor de aankoop van specifieke boomdelen voor de knieën was er. Voor een groot deel kwam dit binnen via de geslaagde crowdfundingactie 'uw knie naar Nova Zembla'. Het fabriceren van passende knieën uit de zware gebogen hompen hout is een heel aparte tak van sport. Geen massaproductie omdat de hoek tussen romp en dekbalk van plek tot plek op het schip verschillend is. Gedacht werd dan ook dat hier het hele bouwjaar mee heen zou gaan,

maar dat viel uiteindelijk mee. Een aantal bouwers ontwikkelde het knutselen aan knieën als specialisme waardoor de inbouw sneller ging dan verwacht. De knieën onder de overloop zitten bijna alle op z'n plaats, uitgezonderd de wat extremere exemplaren in het voor- en achterschip. Die voor het verdek zijn al gezaagd en worden na de winter bevestigd, tegelijk met het opboeien van het bovenste deel van de romp.

Topjaar

Terugkijkend kan worden gesproken van een productief jaar.

Naast de al genoemde huidgangen en knieën, kwam ook de (grenen) wegering op de overloop gereed. Ook hiervoor geldt dat in het uitstroken van de spanten, nu aan de binnenzijde, feitelijk weer de meeste tijd ging zitten. Zo groeit wat lange tijd een ordeloos staketsel van balken en planken leek, gaandeweg steeds meer uit tot een schip. Een iconisch schip!

Zo'n opvallend object, zo'n indrukwekkend ambacht, en dan ook nog met een

historische achtergrond, trekt meer en meer mensen. Het bezoekerscentrum beleefde dan ook een topjaar, zowel in aantallen bezoekers als inkomsten. Het enthousiaste waarmee de vrijwilligers hun gasten ontvangen en rondleiden, speelt daarbij een grote rol. En natuurlijk de ambiance van het centrum zelf dat na een grondige restauratie in het begin van dit jaar een nieuwe, frisse 'look' kreeg.

Belangstelling is er ook van de kant van bedrijven die het project 'in natura' willen sponsoren. H&M Houtbewerkingsmachines in Sneek, waarvan op de werf al een grote lintzaag staat, stelde een zaagtafel ter beschikking. Cor Bos Terschelling gaf een professionele lintzaagmachine en een houtdraaibank in bruikleen. Touwfabriek Langman zal – om niet – al het touwwerk (ca 4,5 km) leveren. Staatsbosbeheer schonk kromhout voor knieën uit het Drents-Friese Wold, Annehiel Rondhoutverwerking in

Hoogersmilde zorgde voor het zagen en transporteren. Bilderberg Landgoed Lauswold doneerde een zware eikenstam en enkele knie-krommers. De Vlas Transportbedrijf uit Harlingen regelde het vervoer van zware delen hout naar de werf. En de Provincie Fryslân subsidieerde onderzoek naar (milieuvriende-

Wind in de zeilen

lijke) geavanceerde hulpaandrijving. Van dit soort giften, donaties en sponsoring moet de Stichting het voorname-lijk hebben want grote subsidiestromen drijven vooralsnog niet haar kant op. Maar het project blijft de wind in de zeilen houden, kan bogen op een groeiende supportsschare en veel goodwill. Hoewel er nog veel geld op tafel moet komen om het schip helemaal vaarklaar te krijgen, twijfelt niemand er meer aan dat het ooit zover komt.

Van de wal in het water

Prangende vraag is wanneer dat 'ooit' zal zijn. Of, om te beginnen: wanneer vindt het spektakel van de tewaterlating plaats? Is dat volgend jaar, of het jaar daarop tijdens Sail Harlingen? Met de Gemeente Harlingen is al overleg over een ligplaats. Gespeculeerd wordt over het Dokje, bij het havenstation. Het zou een gunstige plek zijn want het schip ligt er redelijk beschut en trekt gegarandeerd veel kijkers. Nadeel is dat er vanaf de huidige werf met materialen moet worden gesleept - door weer en wind - en 'op het water' gebouwd. Zou het schip eind volgend jaar te water worden gelaten dan ligt het een winter door blootgesteld aan de elementen. Wat dat betreft heeft zo lang mogelijk doorbouwen op de huidige locatie (desnoods met een deel van het dak eraf) zeker z'n voordelen. De uiteindelijke beslissing hangt nauw samen met de ligplaats die het schip toegewezen krijgt.

Op dit moment ligt het werkplan voor 2017 nagenoeg vast. De romp van het schip zal naar boven toe verder worden dicht-

gemaakt. Hetzelfde geldt voor de spiegel. Het verdek wordt gelegd en de knieën onder dit dek bevestigd. Daarnaast wordt begonnen met het galjoen aan de voorsteven. Er moeten knopen worden doorgehakt over de voortstuwingsring waarvoor al enkele voorstellen op tafel liggen: diesel, elektrisch, een combinatie, een of twee schroeven. En, met

de tewaterlating in zicht, wordt er gebreeuwd. De vrijwilligers kregen onlangs al een demonstratie - het kloppen van kilometers hennepouw in de smalle voegen en dan aansmeren met kit is weer een heel nieuwe discipline. Volgend jaar zal blijken hoe het allemaal verloopt. Het wordt, met de finish steeds dichterbij, een enerverend jaar.

Het Barentszteam wenst u een koersvast, voorspoedig en gezond 2017. Wij bouwen door!

Het Barentsz Journaal is een uitgave van de Stichting Expeditiechip Willem Barentsz en verschijnt minimaal twee keer per jaar.

Redactie

Jan de Jager
Tiedo de Boer

Eindredactie en vormgeving

Jan de Jager

Fotografie

Jan de Jager (tenzij anders vermeld)

Correspondentieadres

De Leeuwerik 4
8862 LA HARLINGEN
Telefoon: (0517) 416 051 /
06-48129591

Voor reacties, adreswijzigingen,
aanmeldingen en dergelijke:
info@dewillembarentsz.nl

Het Barentsz-project op internet

www.dewillembarentsz.nl.
Hier kunt u zich ook aanmelden als
vriend of als vrijwilliger.

 VriendenvandeWillemBarentsz

© Voor het overnemen van artikelen
en foto's is toestemming nodig van
de redactie.

ANBI erkende stichting
KvK Leeuwarden: 123.456.78

Sponsors (in geld en/of natura)

ABL Boomverzorging & Transport, Ede
ANWB, Den Haag
Arriva, Heerenveen
Bodewes Shipyard, Harlingen
Bouwbedrijf van der Zee, Harlingen
Chipmunk Consultancy, Veessen
Cor Bos, Terschelling
Cygnea, Schoonhoven
De Groot en de Boer B.V., Harlingen
Dick Bijlsma
ERIKS bv
Exploitiatiemaatschappij De Ried bv, Harlingen
Frisia Zout, Harlingen
Gamma, Harlingen
Garage Cats, Witmarsum
Gemeente Harlingen
Grafisch Centrum Harlingen
Grand-Café-Restaurant Zeezicht, Terschelling
Gravin van Bylandt Stichting, Den Haag
Harlingenboei.nl
Harlinger aardewerk- en tegelfabriek
Harlinger Overslag- en Veembedrijf (HOV)
H&M Houtbewerkingsmachines, Sneek
Herensociëteit Zeeburg, Harlingen
Herman Horselenberg, restaurator antieke uurwerken
Heymans Utiliteit, Drachten
Hotel-Restaurant Zeezicht, Harlingen
Houtcompagnie Almenum bv, Harlingen
Houthandel De Kleine, Heteren
Houtzagerij & Houthandel De Zeewering, Zurich
Jansma Wegen en Milieu, Drachten
Je Maintiendrai Fonds, Leeuwarden
Jilderts Holding, Harlingen

Joachim de Ruijter Fotografie, Harlingen
Kamphuis Hoogwerkers B.V., Zutphen
Kieftenburg Boomsma B.V., Pingjum
KTF kraanverhuur, Harlingen
Kuipers Woudsend B.V.
Kunstenaarssociëteit 'Het Zilt', Harlingen
Langhout hefrucks, Franeker
Lions Club Tsjerk Hiddes, Harlingen
Makelaardij Stegenga, Harlingen
Mannen van Staal, Leeuwarden
MDC Oosterbierum
Metabo Nederland bv, Breukelen
Nesta Shipping, Harlingen
Oosterhof Holman, Harlingen
Provincie Fryslân
Rabobank NW Friesland
Sail-Point webmagazine voor klassieke scheepvaart
Smeding, groente en fruit
Staatsbosbeheer, Driebergen
Stichting Vakantieverblijven
Ten Bulte Rondhout, Winterswijk
Terp 10 Communicatie, Oosterbierum
Tuyl Kars/stichting
Van den Herik Bouw, Slidrecht
Van Smeden IJzerwaren, Harlingen
Ventura Systems bv, Bolsward
Vermilion Energy, Harlingen
Visser A.T.R. b.v., Harlingen
Visser Special Metal Products, Harlingen
Vrienden van Jan Vijver, Harlingen
Wateler ATB bv, Minnertsma
Windpowercentre bv, Harlingen